

Prijedlog

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/2011), članka 263. stavaka 2. i 4. Zakona o radu (Narodne novine, br. 149/2009, 61/2011, 82/2012 i 73/2013) i članka 4. stavka 2. Kolektivnog ugovora za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (Narodne novine, broj 66/2011), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2013. godine donijela

ODLUKU

o otkazivanju Kolektivnog ugovora za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama

I.

Otkazuje se Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (Narodne novine, broj 66/2011).

II.

Otkazni rok iznosi tri (3) mjeseca od dana stupanja na snagu ove Odluke, istekom kojih Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama prestaje važiti.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama.

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

OBRAZLOŽENJE

Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (Narodne novine, broj: 66/11) zaključili su dana 29. travnja 2011. godine Vlada Republike Hrvatske i Sindikat Hrvatskih učitelja.

Člankom 4. stavkom 2. navedenoga Kolektivnog ugovora ugovoreno je da se taj ugovor mogu otkazati obje strane u slučaju bitno promijenjenih gospodarskih okolnosti s otkaznim rokom od 3 mjeseca.

Makroekonomske projekcije Vlade RH važeće u vrijeme sklapanja kolektivnog ugovora ukazivale su na realne stope rasta bruto domaćeg proizvoda od 1,5 posto u 2011., 2,0 posto u 2012. i 2,5 posto u 2013. godini. Suprotno tome, u 2011. godini ostvarena je stagnacija BDP-a (realna stopa rasta od 0,0 posto), dok je u 2012. zabilježen realni pad BDP-a od 2,0 posto, a u prvoj polovici 2013. godine realno međugodišnje smanjenje BDP-a od 1,1%. Pojedini visokofrekventni makroekonomski pokazatelji također ukazuju na pogoršanje gospodarskih uvjeta u promatranom razdoblju. Tako je, primjerice, industrijska proizvodnja u 2011. godini zabilježila pad od 1,2 posto, u 2012. godini pad od 5,5 posto, a u prvih sedam mjeseci 2013. godine međugodišnji pad od 1,3 posto. Indeks građevinskih radova smanjen je u 2011. i 2012. godini 8,7 posto, odnosno 9,7 posto, redom, a u prvih šest mjeseci 2013. godine 4,7 posto u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Promet od trgovine na malo, nakon realnog rasta od 1,0% u 2011. godini, u 2012. godini zabilježio je realni pad od 4,3 posto, a u prvih sedam mjeseci 2013. godine realni međugodišnji pad od 0,9 posto. Na tržištu rada također se kontinuirano bilježe negativna kretanja. Prema anketi o radnoj snazi, zaposlenost je u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu prosječno smanjena 3,2 posto, u 2012. godini smanjenje je iznosilo 3,1%, a u prvom tromjesečju 2013. godine broj zaposlenih je smanjen za 3,6 posto u usporedbi s istim razdobljem 2012. Prosječna anketna stopa nezaposlenosti povećana je na 13,5 posto u 2011. godini, 15,8 posto u 2012., dok je u prvom tromjesečju 2013. godine iznosila 18,1 posto.

Pad gospodarske aktivnosti, uz ostale nepromijenjene uvjete, djeluje u smjeru slabijeg prikupljanja prihoda te u smjeru snažnijeg rasta pojedinih kategorija s rashodne strane. Primjerice, ukupni prihodi ostvareni u razdoblju 2010.-2012. niži su za oko 4 milijarde kuna u odnosu na projicirane u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2011.-2013. Ovdje valja napomenuti kako bi ta razlika bila još izraženija da nije bilo zakonskih izmjena poreznog sustava koje su djelovale u smjeru boljeg prikupljanja prihoda, ali istovremeno krajnje iscrpile fiskalni prostor za pokrivanje rashodnih kategorija dodatnim poreznim povećanjem. Kako se negativni trend u gospodarstvu nastavio i tijekom 2013. godine, tako su prihodi državnog proračuna u prvih osam mjeseci 2013. godine pali za dodatnih 2,5 milijarde kuna, odnosno 3,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Uz spomenute negativne trendove u gospodarstvu, te posljedično velikog javnog duga, povećavaju se i određene rashodne kategorije, prvenstveno rashodi za kamate, koji su uslijed poteškoća na inozemnim financijskim tržištima, od 2010. do 2012. povećani za 1,9 milijardi kuna, a njihov dodatni rast nastavlja se i tijekom 2013. godine. Tako su u prvih osam mjeseci 2013. godine rashodi za kamate povećani za 1,2 milijarde kuna u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U takvim okolnostima, manjak državnog proračuna se povećao s 2,5 milijardi kuna u 2008. na 10 milijardi kuna u 2012. godini. Daljnji rast manjka državnog proračuna nastavlja se u 2013. godine, te on u prvih osam mjeseci iznosi 13 milijardi kuna. Kako je RH od 1. srpnja članica EU, potrebno je imati na umu kako državne financije sada podliježu i vrlo restriktivnoj

kontroli Europske unije, koja za svako prekoračenje zadanog deficita može uvesti sankcije u vidu ograničavanja sredstava koja trenutno stoji na raspolaganju RH.

U isto vrijeme, javni dug porastao je s 29,3 posto bruto domaćeg proizvoda u 2008. na 52,9 posto bruto domaćeg proizvoda u 2012. dok su očekivanja u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2011.-2013. bila da će javni dug u 2012. godini zabilježiti udio od 46,3 posto bruto domaćeg proizvoda. Tijekom 2013. godine javni dug nastavlja svoj rast, te krajem ožujka iznosi 53,6% BDP-a.

Planirani manjak u 2013. godini iznosi 10,2 milijardi kuna, što će uz trenutne uvjete na financijskim tržištima, dovesti do daljnjeg porasta rashoda za kamate. U ovom trenutku iznimno nepovoljnih kretanja u gospodarstvu zadržavanje prava iz postojećeg kolektivnog ugovora značilo bi pritisak na rast manjka državnog proračuna, daljnji porast javnog duga, produbljivanje fiskalnih neravnoteža i neodrživost javnih financija, što bi posljedično dovelo do još više cijene zaduživanja te u konačnici ugrožavanja mogućnosti vraćanja javnog duga i dinamike gospodarskog oporavka.

Analizom razdjela 080 - Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u okviru ukupnog državnog proračuna može se primijetiti da je u odnosu na izvorno usvojeni proračun i projekcije:

- U 2011. godini državni proračun izmjenama i dopunama je smanjen za 22,2 mil. dok je proračun MZOS uvećan za 143,1 mil. kuna. Provedenim izmjenama i dopunama proračuna MZOS-a bilo je potrebno osigurati 181,7 mil. kuna za rashode za zaposlene ustanovama obrazovanja i znanosti iz čega proizlazi da je razlika do ukupno potrebnog povećanja osigurana uštedama na drugim rashodima (aktivnostima) razdjela.
- U 2012. godini državni proračun izmjenama i dopunama je povećan za 1.456,7 mil. od čega se povećanje od 436,7 mil. odnosi na MZOS (30%). Provedenim izmjenama i dopunama proračuna MZOS-a bilo je potrebno osigurati 578,5 mil. kuna za rashode za zaposlene ustanovama obrazovanja i znanosti iz čega proizlazi da je razlika do ukupno potrebnog povećanja osigurana uštedama na drugim rashodima (aktivnostima) razdjela.
- U 2013. godini državni proračun prvim je izmjenama i dopunama smanjen za 634 mil. dok je proračun MZOS uvećan za 40 mil. kuna. U drugim izmjenama i dopunama proračun MZOS uvećan za dodatnih 580 mil. kuna prvenstveno radi namirenja rashoda za zaposlene.

Iz navedenog je razvidno da je, u okruženju spomenutih negativnih makroekonomskih pokazatelja u razdoblju od 2011. – 2013., izmjenama i dopunama državnog proračuna financijski plan MZOS-a uvijek povećavan, čak i kada se proračun smanjivao, što je dokaz da su smanjenja na rashodovnoj strani provedena u okviru drugih resora. U prilog navedenoj činjenici govori i povećanje koeficijenata za nastavno osoblje za 6% uz istovremeno smanjenje za 3% svim zaposlenicima.

U ovom trenutku iznimno nepovoljnih kretanja u gospodarstvu više nije moguće izuzeti MZOS od smanjenja rashoda koje se nameće kao jedino rješenje u konsolidaciji državnih financija. Kako rashodi za zaposlene čine 80% proračuna MZOS, nužno je pristupiti racionalizaciji upravo ovih rashoda.

Rashodi za zaposlene razdjela 080 izvršeni su u visini 9.769,5 mil. u 2011. godini te su na istoj razini od 9.760,0 mil. izvršeni u 2012. godini. U 2012. godini zaposlenicima u obrazovanju i znanosti:

- Uvećana je plaća za 2,3% (ukupno 13,72%) prema *Sporazumu o dodacima na plaću u obrazovanju i znanosti* iz 2006. godine.
- Prestala se primjenjivati tzv. „Uredba 3, 5, 7, 9“ budući ista nije na snazi od 01.01.2005. godine. Time su se prestali plaćati dodaci na plaću učiteljima i nastavnicima od 3%, 5%, 7%, 9% za radni staž.
- U dogovoru sa Sindikatima privremeno je suspendirano pravo na božićnicu u 2012.

U 2013. godini provedene su izmjene u pravima zaposlenika u odnosu na 2012. godinu s ciljem ostvarivanja nužnih ušteta te iste uključuju:

- Povećanje koeficijenata za 6% nastavnom osoblju u osnovnom i srednjem školstvu.
- Smanjenje koeficijenata za 3% svim zaposlenicima.
- U dogovoru sa sindikatima utvrđeno je privremeno ograničenje materijalnih prava ugovorenih TKU za javne službe (regres, visina dnevnice 150 kn, osnovica za jubilarne nagrade 500 kn, božićnica).

U 2013. godini rashodi za zaposlene u osnovnom školstvu planirani su u iznosu 4.029,7 mil. kuna te je Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2013. godinu osigurano nedostatnih 272 mil. kuna. Naknade za prijevoz zaposlenima u osnovnom školstvu planirane su iznosu 201,9 mil. kuna, te za njihovu isplatu do kraja 2013. godine nedostaje 37 mil. kuna od čega je dio osiguran kroz Izmjene i dopune Državnog proračuna za 2013. godinu. Iz navedenog je razvidno da planirana dinamika ovih rashoda nije provedena u 2013. godini zbog čega je i ove godine bilo nužno osigurati nedostatna sredstva za rashode za zaposlene izmjenama i dopunama državnog proračuna, a na račun programskih stavki proračuna MZOS-a te drugih razdjela u okviru Državnog proračuna.

Zadržavanje prava iz postojećeg kolektivnog ugovora značilo bi pritisak na rast manjka državnog proračuna, daljnji porast javnog duga, produblјivanje fiskalnih neravnoteža i neodrživost javnih financija, što bi posljedično dovelo do još više cijene zaduživanja te u konačnici ugrožavanja mogućnosti vraćanja javnog duga i dinamike gospodarskog oporavka ali i materijalno-pravnog položaja zaposlenika.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. kolovoza 2012. godine donijela Odluku, KLASA: 110-04/12-02/08, URBROJ: 5030112-12-1 kojom se pokreću pregovori o sklapanju izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora za zaposlenike u osnovnom školstvu i imenuje pregovarački odbor Vlade Republike Hrvatske. Slijedom toga, Sindikatu hrvatskih učitelja, koji je utvrđen kao reprezentativan za kolektivno pregovaranje radi sklapanja granskog kolektivnog ugovora za zaposlene u osnovnoškolskim ustanovama (Rješenje Povjerenstva za utvrđivanje reprezentativnosti, KLASA: 006-04/12-06/05, URBROJ: 689/1-12-19 od 20. prosinca 2012. godine) upućen je Prijedlog izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora za zaposlenike u osnovnom školstvu te su započeli pregovori o navedenom. Upućivanjem Prijedloga izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora navedenom Sindikatu ispunjen je preduvjet otkazivanju Kolektivnog ugovora ugovoren člankom 4. stavkom 3. istoga. Dana 29. svibnja 2013. godine i 24. rujna 2013. godine održani su sastanci pregovaračkih odbora, a na navedenim sastancima nije postignut dogovor oko predloženih izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora odnosno Pregovarački odbor Sindikata hrvatskih učitelja nije prihvatio predložene izmjene i dopune, posebno što se tiče stajališta Vlade Republike Hrvatske da sva prava koja su već ugovorena za sve javne službe u Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama ne mogu biti predmet pregovora u kolektivnom ugovoru djelatnosti. Ujedno, u pregovorima nije postignut ni dogovor oko odredbi Kolektivnog ugovora koje se odnose na naknadu troškova prijevoza, normu rada učitelja i stručnih

suradnika, popunjavanje radnih mjesta, pravo sindikalnog povjerenika na dva (2) sata rada tjedno uz naknadu plaće te odredbi koje se odnose na postotno uvećanje osnovne plaće za rad svim zaposlenicima škola s otežanim uvjetima rada.

Kako se gospodarska situacija u razdoblju od sklapanja Kolektivnog ugovora do danas znatno pogoršala u odnosu na tadašnja očekivanja te kako domaće gospodarstvo još uvijek nije prevladalo negativne trendove, a sa Pregovaračkim odborom Sindikata nije usuglašeno smanjenje pojedinih prava ugovorenih navedenim Kolektivnim ugovorom, potrebno je otkazati Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (Narodne novine, broj: 66/11).